

JAN GLIŃSKI, ZBIGNIEW PRUSINKIEWICZ

V MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA GLEBOZNAWCZA W PRADZE

W dniach 19—24.08.1981 odbyła się w Czechosłowacji V Międzynarodowa Konferencja Gleboznawcza. Składała się ona z części referatowej (obrad odbywały się w Wyższej Szkole Rolniczej w Pradze-Suchdol) i z dwudniowej konferencji terenowej.

Konferencja była zorganizowana przez Instytut Zwiększania Żyzności Gleb w Pradze (nowoutworzony z połączenia Instytutów w Ruzynie i Zbrasławiu), Wydział Rolniczy Wyższej Szkoły Rolniczej w Pradze oraz Oddział Gleboznawstwa Czechosłowackiego Towarzystwa Nauk Rolniczych, Leśnych i Wyżywienia Czechosłowackiej Akademii Nauk.

W konferencji uczestniczyły 122 osoby z 13 krajów (Czechosłowacja, Bułgaria, Dania, Indie, Irak, Włochy, Jugosławia, Węgry, NRD, Libia, Nigeria, Polska, ZSRR). Z Polski uczestniczyli prof. dr Jan Gliński z Zakładu Agrofizyki PAN w Lublinie i Prof. dr Z. Prusinkiewicz z Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu.

W ciągu 3-dniowych posiedzeń wygłoszono 56 referatów i doniesień dotyczących najważniejszych aktualnych zagadnień gleboznawstwa rolnictwa, leśnictwa, melioracji gleb i ochrony środowiska.

Przedstawione prace traktowały o następujących zagadnieniach szczegółowych:

- klasyfikacja gleb i interpretacja map glebowo-rolniczych;
- zagadnienie znaczenia struktury pokrywy glebowej;
- diagnostyka technologicznie i ekologicznie ważnych właściwości i procesów decydujących o produktywności, metodach ulepszania i ochrony gleb;
- procesy przemian i przemieszczanie składników odżywczych, akumulacji skażeń pochodzących od wysokich dawek nawozów w agrosystemach, cykle składników odżywczych w ekosystemach leśnych;
- przepływ wody w ciężkich glebach o niepełnym nasyceniu wodą;
- przemiany materii organicznej i azotu w glebie;
- powierzchniowe zmywy materiału glebowego i zasorbowanych składników;
- zanieczyszczenie gleb biocydami i metalami ciężkimi oraz zanieczyszczenie hydrosfery azotanami.

Z niektórych ciekawych referatów możnaby wymienić wystąpienie C. Jurana, który przedstawił podział gleb ornyc Słowacji na kategorie według ich zdolności produkcyjnych w oparciu o właściwości glebowo-ekologiczne. Wyróżnionych zostało 16 kategorii na podstawie potrzeb zastosowań różnych zabiegów agrotechnicznych (uprawy, nawożenia, usuwania kamieni) oraz przeciwerozyjnych.

A. Skoric i F. Lobnik zademonstrowali wyniki mikromorfologicznych badań różnych konkrecji paleosoli z terenu Istrii (Jugosławia) (zdjęcia skaningowe szlifów, analiza składu chemicznego przy użyciu mikrosondy elektronicznej).

Zagadnienia mikromorfologii andosoli Słowacji przedstawił M. Cesarik, a mikrostruktury gleb ilastych — J. Vanek i współautor.

Procesy wietrzenia, w powiązaniu z uwalnianiem, zawartością i migracją składników glebowych w ekosystemie leśnym, były przedmiotem badań B. Hruski i E. Klimo.

Prace E. Bublinca, A. Mihalika, P. Dostala traktowały o zawartości w glebie i pobieraniu przez rośliny mikroelementów.

Kilka prac dotyczyło zanieczyszczenia środowiska ołowiem (G.D. Biealicyna) i azotami (J. Hrasko, A. Mocik) oraz bardzo groźnym dla zdrowia ludzi rakotwórczym 3,4-benzprymem (R. Lidvina, L. Kolar).

Jako interesujące z punktu widzenia agrofizyki należy wymienić prace V. Nemestka „Zastosowanie metod elektrometrycznych do pomiaru potencjału macierzystego i temperatury gleby”, A. Komar „Dynamika potencjału macierzystego redoks w glebie”, A. Cumakow, J. Mocak „Zastosowanie elektroultrafiltracji w badaniach gleb”, F. Doležal „Matematyczna symulacja ruchu wody w glebach pęczniejących z makroporami”.

Grupa referatów na temat biologii gleby i organicznych związków glebowych zawierała kilka interesujących pozycji — między innymi O. Ivanka „Oksydacja hydrochinonu jako model powstawaniu humusu”, M. Cvikrovej, M. Hrubcovej i N. Simeonovej „Zawartość kwasów fenolowych w niektórych glebach Bułgarii”, B. Grundy „Wpływ czystego zrębu na biologiczną aktywność gleby w ekosystemie boru świerkowego”, J. Sarmana „Zapasy energii w opadzie roślinnym świerczyny”, F. Pospisila „Grupowy i frakcyjny skład próchnicy różnych gleb Czechosłowacji”.

Na marginesie warto wspomnieć, że autorzy 2 ostatnich referatów stosowali metody i powoływali się na publikacje opracowane w Zakładzie Gleboznawczym w Toruniu.

W oparciu o ogólne kierunki w gleboznawstwie światowym, przedstawione w pracach obcokrajowców, podkreślano konieczność wzmocnienia w Czechosłowacji roli gleboznawstwa przy rozwiązywaniu kompleksowych problemów wykorzystywania i ochrony potencjalnej produk-

cyjności środowiska. Dla tego celu jest konieczne skoncentrowanie badań na następujących zagadnieniach:

- opracowanie systemu informacyjnego o glebach powiązanego z innymi systemami biologii stosowanej i nauk niebiologicznych;
- modernizacja map specjalistycznych (hydrologicznych, erozyjności) włączając fotografię lotniczą i satelitarną;
- międzydyscyplinarne rozwiązanie i interpretacja wyników kartowania gleb dla celów ulepszania i ochrony ziemi;
- organizacja stacjonarnych i modelowych badań procesów transportu i przemian w określonych warunkach środowiska;
- zastosowanie modeli symulacyjnych do prognozowania kompleksowych zjawisk zachodzących w glebie, krajobrazie i ekosystemach.

Dla informacji należy podać, że ukazało się wydane przez Czechosłowacką Akademię Nauk (Studie ČSAV, c. 18, Akademie Praha 1981, str. 138) opracowanie J. Nemecka pt. „Zakladni diagnostike znahy a klasifikace pud ČSR” ujmujące krytycznie teoretyczne aspekty i zasady klasyfikacji gleb Czechosłowacji. Autor, stosując metody numerycznej taksonomii (w tym także metody opracowane przez Prusinkiewicza i Calińskiego) porównuje jednostki glebowe klasyfikacji czechosłowackiej z odpowiednikami systemów klasyfikacji FAO, ZSRR, USA, Francji, RFN i Kanady.

Po obradach odbyła się 2-dniowa kursokonferencja terenowa. Pierwszego dnia zademonstrowano uczestnikom 4 profile przy trasie Praha—Brno: 2 gleby brunatne (uprawną i leśną), glebę glejową (uprawną) i płową pseudoglejową (leśną). Następnego dnia trasa wiodła na północ, w rejon Mielnika, gdzie przedyskutowano dalsze 3 profile: hortisol, glebę płową i bielice (leśną). Dyskusja dotyczyła przede wszystkim zaproponowanych przez prof. J. Nemecka diagnostycznych kryteriów stosowanych w systemie gleb ČSR. Dostarczony uczestnikom opis trasy zawierał niezbędne materiały analityczne oraz krótką geomorfologiczną i klimatyczną charakterystykę terenu. Nazwy gleb zostały podane wg klasyfikacji FAO. Zakończenie kursokonferencji odbyło się w Muzeum Gleb i Stacji Terenowej Instytutu Zwiększania Żyzności Gleb w Tupadłach (ok. 50 km na północ od Pragi). Muzeum powstało w roku 1959. Po szczegółowym zaznajomieniu się z bogatą kolekcją monolitów reprezentujących przede wszystkim rolne i leśne gleby ČSR uczestniczący podejmowani byli lampką wina (przy ognisku) przez Kierownika Stacji Terenowej Dr. J. Damskę i jego współpracowników. Z upoważnienia wszystkich delegatów zagranicznych prof. Prusinkiewicz pogratulował gospodarzom doskonałej organizacji Konferencji, tak w części referatowej jak terenowej oraz podziękował za gościnność i miłą bezpośrednią atmosferę.

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO ROLNICZE I LEŚNE POLECA KSIĄŻKĘ

PROF. DR HAB. WOJCIECH GABRIEL

UPRAWA ZIEMNIAKÓW NA SADZENIAKI WARSZAWA 1982, S. 212, NAKŁ. 20 000 EGZ., ZŁ 45,—

Powierzchnia przeznaczona pod uprawę ziemniaków w najbliższych latach będzie powoli malała a na zmniejszenie produkcji ilości ziemniaków nie możemy sobie pozwolić, pozostaje więc sprawa wzrostu plonów z jednostki powierzchni. Aby uzyskać stały wzrost plonów należy mieć dostateczną ilość wartościowych sadzeniaków. Ponieważ produkcją sadzeniaków zajmują się nie tylko gospodarstwa kontraktujące, lecz także indywidualni rolnicy, muszą oni umieć produkować dobry materiał nasienny. Zagadnieniom produkcji sadzeniaków poświęcona jest omawiana pozycja.

W książce omówiono tematy:

1. Przyrodnicze podstawy produkcji sadzeniaków.
2. Odmiany ziemniaka.
3. Organizacja produkcji sadzeniaków.

Na wstępie Autor podaje specyfikę produkcji sadzeniaków. Celem produkcji sadzeniaków jest uzyskanie bulw, które będą posiadały dobre cechy konsumpcyjne, dużą zawartość skrobi, czy dobrą przydatność dla przemysłu spożywczego oraz muszą stanowić wartościowy i zdrowy materiał nasienny.

Najważniejszym czynnikiem wpływającym ujemnie na wartość nasienną bulw są choroby powodowane przez wirusy. Autor szeroko omawia rolę wirusów i chorób powodowanych przez wirusy na plantacjach sadzeniaków. Podaje najważniejsze wirusy ziemniaka, rolę mszyc jako przenosiciela wirusów a następnie strefy zagrożenia. Dalszą część poświęca Autor chorobom, które mają duże znaczenie w produkcji sadzeniaków — chorobom grzybowym i bakteryjnym.

Następnie omówiono odmiany ziemniaka, wymagania stawiane odmianom oraz ich charakterystykę z zaznaczeniem rejonizacji produkcji nasiennej (znajomość zapotrzebowania na ziemniaki o różnych kierunkach użytkowości w poszczególnych województwach).

W ostatniej obszernej części książki Autor omawia organizację produkcji sadzeniaków. Po charakterystyce takich zagadnień jak: stopnia kwalifikacji, hodowli zachowawczej kontraktacji i rejonów zamkniętych, wymiany sadzeniaków, pól nasiennych u rolników, kwalifikacji ziemniaków, Autor przechodzi do omówienia produkcji sadzeniaków. Podaje wymagania stawiane przy wybieraniu pola pod plantację nasienną (zachowanie izolacji, możliwość wczesnego sadzenia, wykorzystanie wiatrów, brak miejsc zimowania mszyc, korzystny przedplon, właściwy dobór gleby, właściwa odległość w zmianowaniu od poprzednich ziemniaków, pole wolne od chorób i szkodników kwarantannowych), położenia pola, wpływ gleby i przedplon.

Uprawa roli i nawożenie — to dalsze tematy przedstawione przez Autora. Autor omawia nawozy organiczne i ich znaczenie oraz nawozy mineralne z uwzględnieniem wpływu nawożenia na zdrowotność bulw.

Pierwszą pracą na wiosnę jest przygotowanie sadzeniaków. Jest to czynność ważna, gdyż od niej w dużej mierze zależy jakość wyprodukowanych sadzeniaków. Następną czynnością jest sadzenie. Autor podaje termin sadzenia, rozstawę i głębokość oraz sposoby sadzenia.

Następnie Autor przedstawia zabiegi pielęgnacyjne w okresie wegetacji oraz zabiegi związane ze zwalczaniem chorób i szkodników sadzeniaków.

Na zakończenie podano najważniejsze zabiegi związane ze zbiorem, przygotowaniem do odstawy i przechowywaniem sadzeniaków.

Omawianą książkę poleca prof. dr W. Gabriel wszystkim tym, którzy produkują sadzeniaki lub organizują produkcję. Życzeniem Autora jest, aby książka ta dotarła do jak największej liczby rolników i producentów państwowych gospodarstw rolnych. Książka jest bardzo pomocna w pracy pracownikom przedsiębiorstw nasiennych, stacji oceny sadzeniaków i kwalifikatorom plantacji nasiennych sadzeniaków ziemniaka oraz przysłuży się wdrożeniu nowoczesnej produkcji przez wojewódzkie ośrodki postępu rolniczego.